

הכנסת השמונה-עשרה

הצעת חוק של חברת הכנסת מרינה סולודקין

פ/829/18

הצעת חוק שחרור שבויים וחטופים, התשס"ט–2009

- מטרה
1. חוק זה, מטרתו לקדם את שחרורם של שבויים וחטופים ישראלים ולדאוג לשלומם עד לשחרורם.
- הגדרות
2. בחוק זה –
"ישראלי" – מי שהוא אזרח מדינת ישראל או מי שזכאי להיות אזרח מדינת ישראל מכוח חוק השבות, התש"י–1950¹;
"חטוף" או "שבוי" – ישראלי המוחזק בניגוד לרצונו על ידי מדינת אויב, ארגון טרור, או ארגון או כוח עוין אחר.
- ביטול הקלות והחמרת תנאים
3. נדרש שחרורו של אסיר על ידי מי שמחזיק בחטוף או שבוי ואחראי עליו, יחולו על אף האמור בכל דין הוראות אלה:
(1) יבוטלו הקלות שניתנו לו, ככל שניתנו;
(2) ראש הממשלה או שר הביטחון רשאי להורות כי אסיר כאמור יוחזק בבידוד מוחלט, וכן כי ימנעו ממנו מגע עם אדם אחר, לרבות עורך דין, קרוב משפחה ונציג ארגון בינלאומי, חומר קריאה ואמצעי קשר או בידור; בהחלטתם, ראש הממשלה או שר הביטחון ייקחו בחשבון את גורלו ותנאי החזקתו של חטוף או שבוי.
- תחולה
4. הוראות חוק זה יחולו גם על מי שהיה חטוף או שבוי ערב תחילתו של חוק זה וכן על אסיר כאמור בסעיף 3, אף אם נכלא ערב התחילה.
- יציבות
5. אין לבטל חוק זה או להכניס בו שינויים אלא בתמיכת 61 מחברי הכנסת; אין בכוחן של תקנות שעת-חירום לשנות חוק זה, להפקיע זמנית את תקפו או לקבוע בו תנאים.

¹ ס"ח התש"י, עמ' 151.

דברי הסבר

בשנים האחרונות אנו עדים לניסיונות רבים של חטיפת אזרחים ישראלים וחיילי צה"ל, חלקם ניסיונות מוצלחים. החטיפות מבוצעות על ידי ארגוני טרור, כגון חמאס וחיזבאללה, ומטרתם העיקרית: להביא לשחרור מתבלים, כולל שחרור רוצחים שפוטים למאסר עולם, המוחזקים בבתי הכלא הישראלים. עסקאות חליפין עם ארגוני הטרור לצורך שחרור החטופים הביאו לכך, שמתבלים מסוכנים שנתפסו לאחר מאמצים רבים ותוך כדי סיכון חייהם של חיילי צה"ל ועובדי כוחות הביטחון, כגון שב"כ ומוסד, יוצאים לחופשי. רבים מהם חזרו לפעילות החבלנית לאחר השחרור וחלקם כבר היו מעורבים בתכנון וביצוע פיגועים.

מתבלים הכלואים בישראל מוחזקים בתנאים טובים יחסית: עורכי דינם, קרובי משפחתם ונציגי ארגונים בינלאומיים מבקרים אותם באופן סדיר, הם מקבלים חומר קריאה, יכולים לצפות בטלוויזיה ולהקשיב לרדיו וגם מקבלים טיפול רפואי.

שבויים וחטופים ישראלים מוחזקים לעומת זאת בבידוד מוחלט: אין להם קשר ישיר עם בני משפחתם, נציגי ארגונים בינלאומיים, כגון הצלב האדום, לא יכולים לבקרם. שלטונות ישראל לא יודעים: מה מצבם הרפואי ולעתים גם לא יודעים: האם הם עדיין בחיים.

מטרת הצעת החוק היא: לקבוע הדדיות בתנאי כליאתם של שבויים וחטופים ישראלים מצד אחד ומתבלים המרצים עונש מאסר בישראל מן הצד השני. אישור הצעת חוק זאת על ידי הכנסת עשוי ליצור לחץ על ארגוני הטרור ומנהיגייהם מצד קרובי משפחה של מתבלים המוחזקים בבתי הכלא הישראלים, ולאפשר שחרור שבויים וחטופים ישראלים לא תמורת שחרור מתבלים אלא תמורת החזרת הטבות והקלות, מהן נהנו ערב הפיכתם לבני ערובה.

אדרבה, מנהיגי הטרור האחראיים לשלומם ולבריאותם של החטופים והשבויים הישראלים יצטרכו לקחת בחשבון שהם לא יוכלו ליהנות מהקלות והטבות למינן, במקרה וייעצרו על ידי כוחות הביטחון של ישראל.

לכן אישור הצעת חוק זאת על ידי הכנסת תגביר מאוד את סיכויי החטופים הישראלים לחזור הביתה בשלום ובמהרה וללא כניעה מוחלטת לדרישותיהם של ארגוני הטרור וגם תקטין מאוד את החשש מפני מקרי חטיפה נוספים בעתיד.

הצעת חוק דומה בעיקרה הונחה על שולחן הכנסת השבע-עשרה על ידי חבר הכנסת אריה אלדד (פ/2904/17) ואושרה בדיון מוקדם ביום ט"ז בשבת התשס"ח (23 בינואר 2008); הצעות חוק דומות בעיקרן הונחו על שולחן הכנסת השמונה-עשרה על ידי חבר הכנסת אריה אלדד (פ/683/18) ועל ידי חבר הכנסת דני דנון וקבוצת חברי הכנסת (פ/735/18).

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
י' באייר התשס"ט – 4.5.09